

Afsprakenstelsel Edu-V

**Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen,
document voor bespreking met onderwijsorganisaties
versie 1.2**

Hilde van der Togt

26 januari 2024

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Wat is Edu-V?	3
1.2	Wat is het doel van dit document?	3
1.3	Vragen aan onderwijsorganisaties	4
2	Opzet van het Edu-V afsprakenstelsel.....	5
2.1	Scope van Edu-V afsprakenstelsel.....	5
2.2	De architectuur van het Edu-V ecosysteem	5
2.3	Architectuurprincipes Edu-V afsprakenstelsel	7
2.4	Ontwerpprincipes Verwerven en in gebruik nemen van digitale leermiddelen	8
2.5	Verbeteringen ten opzichte van de huidige praktijk.....	9
3	Praktijksituaties: van oriënteren tot in gebruik nemen	11
3.1	Oriënteren op leermiddelen.....	11
3.2	Selecteren van leermiddelen.....	12
3.3	Bestellen van leermiddelen.....	12
3.3.1	Bestelvarianten.....	14
3.3.2	Bestellen en in gebruik nemen met een activatiecode	15
3.4	Geleverd krijgen van leermiddelen	16
3.4.1	Uitzondering bestelvariant School en activatiecodes.....	16
3.4.2	Deeplinks	16
3.5	In gebruik nemen en gebruiken van leermiddelen	17
3.6	Annuleren, wijzigen en blokkeren.....	17
4	Praktijksituaties: monitoring van levering, ingebruikname en gebruik van leermiddelen	18
5	Praktijksituatie: betaling van leermiddelen	19
6	Bijlage begripsomschrijvingen.....	20

1 Inleiding

1.1 Wat is Edu-V?

Edu-V is een publiek-privaat programma tussen scholen en uitgeverijen, distributeurs en leveranciers van (digitale) leermiddelen. Binnen dit programma maken deze scholen en leveranciers afspraken over de uitwisseling van gegevens waarmee ze de inrichting van een digitaal ecosysteem faciliteren. Binnen dit ecosysteem kunnen scholen eenvoudig, veilig en betrouwbaar leermiddelen verwerven en gebruiken, en regie houden op hun gegevens.

Binnen het Edu-V programma maken partijen afspraken over juridische, technische, functionele en operationele aspecten van gegevensuitwisseling. De afspraken in het afsprakenstelsel zijn precompetitief en stimuleren een gelijk speelveld waarin alle leveranciers gelijkwaardig kunnen participeren. De afspraken zijn open. Leveranciers kunnen binnen het Edu-V ecosysteem meerdere componenten (applicaties) invullen. De Edu-V afspraken beperken geen ketensamenwerkingen en businessmodellen. Inspanningen en opbrengsten voor de partijen zullen in balans zijn.

Het Edu-V programma is georganiseerd in vier werkgroepen die de volgende thema's afdekken:

1. Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen
2. Combineren en arrangeren van leermaterialen
3. Evalueren van leervoortgang en –resultaten
4. Toetsen en examineren

Daarnaast zijn er twee architectuurwerkgroepen die afspraken maken over Doorgifte van identiteiten ten behoeve van authenticatie en autorisatie en over Regie op gegevens.

Dit document bestrijkt het terrein van het Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen.

Edu-V bouwt verder op de uitkomsten van Edu-K, een publiek-private samenwerking waarbinnen scholen en leveranciers al eerder afspraken hebben gemaakt, zoals het privacyconvenant voor de verwerking van persoonsgegevens. Edu-V sluit aan bij de ambities van de onderwijssector om het onderwijs in Nederland verder te verbeteren en wordt mede mogelijk gemaakt door het Nationaal Groeifonds.

1.2 Wat is het doel van dit document?

De afspraken die in het Edu-V programma gemaakt worden, worden getoetst aan de wensen van scholen en leveranciers. Dit bespreekstuk vormt een onderlegger voor interviews met vertegenwoordigers van het onderwijs over het Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen. Voor de gesprekken met leveranciers over hetzelfde onderwerp gebruiken we een ander document. Het doel van de interviews is om te komen tot een concrete beschrijving van marktbehoeften waartegen het Edu-V ecosysteem gevalideerd kan worden om zo eventuele gaten in het gedefinieerde ecosysteem te kunnen opsporen (een zogenaamd 'gap-analyse').

De opzet van het stuk volgt het volgordelijke proces van scholen voor het Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen:

1. Oriënteren op beschikbare leermiddelen
2. Selecteren van leermiddelen
3. Bestellen van leermiddelen
4. Geleverd krijgen van leermiddelen
5. In gebruik nemen en gebruiken van leermiddelen

Daarnaast besteedt dit stuk in separate paragrafen aandacht aan de volgende behoeften van scholen:

6. Monitoren van levering, ingebruikname en gebruik van leermiddelen
7. Betalen van leermiddelen

1.3 Vragen aan onderwijsorganisaties

Vanuit het Edu-V programma hebben we een aantal overkoepelende vragen aan onderwijsorganisaties die u hieronder vindt. Daarnaast vindt u per paragraaf, mits van toepassing, specifieke vragen.

1. Hoe geeft u nu invulling aan de processen oriënteren, selecteren, bestellen, geleverd krijgen en in gebruik nemen van leermiddelen? Welk (type) leverancier geeft voor u nu invulling aan deze processen?
2. Voorziet u dat u in de (nabije) toekomst verandering wilt brengen in deze processen en de geselecteerde leveranciers? Zo ja, kunt u toelichten wat u wilt aanpassen?
3. Wat ziet u nu als de grootste struikelblokken in de leermiddelenketen?
4. Sluiten de concepten die in dit document worden beschreven aan op de vereisten vanuit uw functionele en administratieve processen? Zo nee, welke aanpassingen ziet u graag en/of welke zaken ontbreken?

2 Opzet van het Edu-V afsprakenstelsel

2.1 Scope van Edu-V afsprakenstelsel

De sectoren primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs vallen binnen de scope van het Edu-V afsprakenstelsel. Het hoger onderwijs valt buiten scope.

Leermiddelen vallen binnen de scope van het Edu-V afsprakenstelsel. Leermiddelen zijn producten die je al of niet tegen betaling kunt verwerven. De inhoud van het leermiddel noemen we leermaterialen. Leermaterialen zijn bijvoorbeeld opdrachten, instructies, digibordlessen, toetsen. Leermaterialen kunnen georganiseerd zijn in leermodules, zoals hoofdstukken of cursussen.

Zowel open als gesloten en zowel betaalde als niet-betaalde leermiddelen vallen binnen de scope van Edu-V.

Zowel leerlingen als docenten als eindgebruikers vallen binnen de scope van het Edu-V afsprakenstelsel.

Zowel onderwijsorganisaties als particulieren als bestellers vallen binnen scope van het Edu-V afsprakenstelsel.

Verwerving en gebruik van digitale leermiddelen vallen geheel binnen de scope van Edu-V. Ook het digitaal verwerven van fysieke leermiddelen valt binnen de scope van Edu-V. Leveren, in gebruik nemen en gebruiken van fysieke leermiddelen valt buiten de scope van Edu-V.

2.2 De architectuur van het Edu-V ecosysteem

In de beschrijving van het Edu-V ecosysteem wordt gewerkt met *referentiecomponenten* en *gegevensdiensten*.

Referentiecomponenten zijn de elementaire bouwblokken in het ecosysteem. Leveranciers kunnen invulling geven aan één of meerdere referentiecomponenten met hun applicaties.

Gegevensdiensten zijn verzamelingen van afspraken over de uitwisseling van gegevens tussen referentiecomponenten. Doordat we gegevensdiensten standaardiseren, kunnen scholen en meerdere leveranciers binnen het ecosysteem samenwerken.

De relatie tussen referentiecomponenten en gegevensdiensten is gevisualiseerd in Figuur 1.

Een leverancier vervult één of meerdere referentiecomponent(en) in de eigen applicatie(s)

Figuur 1 - referentiecomponenten en gegevensdiensten

Voor een goed begrip van dit document zijn de volgende referentiecomponenten¹ belangrijk:

Tabel 1- Referentiecomponenten voor Verwerven en in gebruik nemen van digitale leermiddelen

Referentiecomponent	Beschrijving
Leermiddelencatalogus	Een leermiddelencatalogus waarin leermiddelen en/of sets van leermiddelen zijn beschreven die als producten door één of meerdere leveranciers worden aangeboden.
Leermaterialencatalogus	Een catalogus waarin de structuur van leermiddelen en de inhoud en beoogde toepassing van – losse en/of in leermodules gebundelde – leermaterialen is beschreven.
Educatieve applicatie	Een applicatie waarin een onderwijsdeelnemer of -medewerker digitale leermodules, leermaterialen en toetsen kan gebruiken, zoals oefenen, instructie volgen en voortgang monitoren.
Leermiddelenportaal	Een applicatie die onderwijsdeelnemers of -medewerkers een toegangsportaal biedt van de digitale leermiddelen waarop ze een aanspraak of licentie hebben en die ze kunnen (gaan) gebruiken.
Selectieomgeving leermiddelen	Een applicatie waarin een onderwijsorganisatie leermiddelen kan selecteren.

¹ De volledige lijst Edu-V referentiecomponenten vindt u op <https://edu-v.atlassian.net/wiki/spaces/AFSPRAKENS/pages/2195481/Referentiecomponenten>. Omwille van de leesbaarheid van dit document hebben we hieruit een relevant selectie gemaakt en een aantal referentiecomponenten een intuïtievere naam gegeven en/of samengevoegd (bijvoorbeeld de Edu-V referentiecomponenten Gebruiksomgeving digitaal leermiddel en Digitaal toetssysteem nemen we in dit stuk samen en noemen we Educatieve applicatie).

Bestelomgeving leermiddelen	Een applicatie waarin een onderwijsorganisatie of een particulier leermiddelen kan bestellen, eventueel betalen en de voortgang van de bestelling kan volgen.
Leermiddelendashboard	Een dashboard waarin leermiddelactivatie, leermiddelgebruik, leermateriaalgebruik en/of leerresultaten uit meerdere leermiddelen over onderwijsdeelnemers en/of -medewerkers worden verzameld, geaggregeerd en gerapporteerd.
Onderwijsadministratie-systeem	Een systeem dat de registratie en het beheer van onderwijsdeelnemers en/of onderwijsmedewerkers, schoolperiodes, schoolvakken, stamgroepen en lesgroepen faciliteert (ook LAS of SIS genoemd).

2.3 Architectuurprincipes Edu-V afsprakenstelsel

Voor het Edu-V afsprakenstelsel gelden een aantal generieke architectuurprincipes.

Tabel 2 - Generieke architectuurprincipes

Principe	Omschrijving
Precompetitief	De afspraken in het afsprakenstelsel zijn precompetitief en stimuleren een gelijk speelveld waarin alle leveranciers gelijkwaardig kunnen participeren. De Edu-V afspraken beperken geen ketensamenwerkingen en businessmodellen.
(Toekomst)bestendig	Het afsprakenstel is betrouwbaar en faciliteert een ononderbroken leer- en onderwijsproces op onderwijsorganisaties nu en in de toekomst. Het <i>gebruik</i> van leer- en onderwijsmiddelen heeft voorrang op administratieve processen zoals bestellen, registreren en betalen.
Veilig	Onderwijsorganisaties en leveranciers kunnen erop vertrouwen dat deelnemers aan het afsprakenstelsel Edu-V passende beveiligingsmaatregelen hebben getroffen.
Regie op gegevens	De onderwijsorganisatie heeft regie over de eigen gegevens en kan bepalen welke eigen gegevenssoorten er tussen leveranciers uitgewisseld mogen worden.

2.4 Ontwerpprincipes Verwerven en in gebruik nemen van digitale leermiddelen

Naast de algemene architectuurprincipes voor het Edu-V afsprakenstelsel gelden de volgende specifieke ontwerpprincipes voor Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen:

Tabel 3 - Ontwerpprincipes Verwerven en in gebruik nemen van digitale leermiddelen

Principe	Omschrijving
Directe toegang	Onmiddellijke toegang tot een leermiddel na activatie van de licentie <i>mits de licentie wordt geactiveerd in de mogelijke activatieperiode van het leermiddel.</i>
Ontkoppeling fysiek en digitaal	Toegang tot het digitale leermiddel is niet afhankelijk van de levering van een eventueel bijbehorend fysiek leermiddel.
Licenties zijn persoonlijk	Een licentie is een persoonlijk gebruiksrecht en niet overdraagbaar.
Licenties zijn terug te herleiden tot de bestelling	De bestelgrondslag van elke licentie is duidelijk.
Business- en betaalmodellen	Het afsprakenstelsel ondersteunt abonnements- en verbruiksmodellen en verschillende betaalsoortvoorwaarden.
Status van een bestelling	De status van een bestelling en/of levering is inzichtelijk en onbetwistbaar voor alle betrokken partijen.
Geautomatiseerde plaatsing van toegangslinks	Toegangslinks worden geautomatiseerd geplaatst in het leermiddelenportaal van de onderwijsorganisatie. Dat hoeft een onderwijsmedewerker niet met de hand te doen. Uitzonderingen hierop worden beschreven in de paragraaf Uitzondering bestelvariant School en activatiecodes
Uniformiteit over onderwijssectoren	De afspraken zijn breed toepasbaar in alle onderwijssectoren. De afspraken zijn generiek maar maken een specifieke invulling per sector mogelijk.

Vragen

Stemt u in met de in de paragrafen 2.3 en 2.4 toegelichte architectuur- en ontwerpprincipes? Zo nee, welke aanpassingen ziet u graag en of welke principes ontbreken?

2.5 Verbeteringen ten opzichte van de huidige praktijk

De grootste verbeteringen vanuit het perspectief van onderwijsorganisaties² ten opzichte van de huidige leermiddelenketens in primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs die Edu-V wil realiseren zijn:

Tabel 4 - Belangrijkste verbeteringen ten opzichte van de huidige praktijk

Domein	Is	Wordt	Relevant voor
Aanbod	Leermiddelen afnemen op basis van vooraf betalen en veelal schooljaarlicenties.	Leermiddelen afnemen op basis van een verscheidenheid aan businessmodellen waaronder ook een verbruiksmodel of een abonnementsmodel.	PO, VO, MBO
Oriënteren	Geen gestandaardiseerde manier voor het aanbieden en metadateren van leermiddeleninformatie.	Door afspraken te maken over metadata o.a. op het gebied van vakken, opleidingen, niveaus wordt het gemakkelijker om overkoepelende leermiddelencatalogi te ontwikkelen en aan te bieden.	PO, VO, MBO
Selecteren en bestellen	Leermiddelen selecteren voor opleidingen en vakken.	Leermiddelen selecteren voor opleidingen, combinaties van vak/niveau/leerjaar, en specifieke groepen (naast stam- en lesgroep bijvoorbeeld de 'plusklas') waardoor eenvoudiger een divers leermiddelenbeleid kan worden gehanteerd.	PO, VO
Bestellen	De identiteit van een eindgebruiker moet bekend zijn ten tijde van een bestelling. Dit stelt hoge eisen de tijdigheid van de data in het onderwijsadministratiesysteem (LAS of SIS).	Onderwijsorganisaties kunnen bestellen op basis van eigenschappen van groepen gebruikers, zoals vakvolgers, niveau, leerjaar. Op het moment van bestellen hoeven de leden van de groepen niet bekend te zijn.	VO
Toegang	Servicetegoeden nodig voor toegang bij te weinig bestellingen.	Servicetegoeden zijn niet meer nodig voor toegang.	VO
Leveren	Toegangslinks worden alleen bij een extern of gefaciliteerd boekenfonds (ELF of GLF) automatisch geplaatst in het leermiddelenportaal.	Toegangslinks worden automatisch geplaatst in het leermiddelenportaal.	VO

² Verbeteringen alleen voor leveranciers staan niet in deze lijst.

<i>Domein</i>	<i>Is</i>	<i>Wordt</i>	<i>Relevant voor</i>
Monitoren en evalueren	Geen of zeer beperkt inzicht in de status van bestelling, levering en gebruik van leermiddelen.	Onderwijsorganisaties kunnen de levering, leermiddelactivatie en -gebruik volgen in een leermiddelendashboard.	PO, VO, MBO
Support	Onduidelijk welke partij verantwoordelijk is voor het oplossen van een probleem.	Betere informatie over leermiddelenactivatie en –gebruik waardoor gemakkelijker support geleverd kan worden	PO, VO, MBO
Uniformiteit	Voor iedere sector een andere keten met eigen gegevensdiensten.	Voor iedere sector een eigen keten met gestandaardiseerde gegevensdiensten.	PO, VO, MBO

3 Praktijksituaties: van oriënteren tot in gebruik nemen

3.1 Oriënteren op leermiddelen

Onderwijsmedewerkers (leraar/leermiddelencoördinator) gebruiken een leermiddelencatalogus met informatie over leermiddelen om bekend te raken met het aanbod in de markt. Dit kan een leveranciersspecifieke catalogus zijn, of een overkoepelende catalogus waarin gegevens over leermiddelen van verschillende aanbieders op uniforme wijze opgenomen zijn. Het gaat hierbij om de leermiddelen van educatieve uitgevers zowel als online leerplatformen, toetsuitgevers, verenigingen en consortia.

Het afsprakenstelsel van Edu-V definieert een gegevensdienst voor de catalogusinformatie van aanbieders van leermiddelen zodat een overkoepelende leermiddelencatalogus op uniforme wijze gevuld kan worden, en een zoek- en selectiefunctie kan ondersteunen.

De gegevensdienst voor de uitwisseling van catalogusinformatie bevat tenminste de volgende gegevens:

Tabel 5 - Catalogusinformatie

Gegeven	Toelichting
Type	Betreft het een digitaal, fysiek of gecombineerd product
Status uit de levenscyclus	Bijvoorbeeld beschikbaar, tijdelijk niet beschikbaar,...
Naam	Bijvoorbeeld Getal en Ruimte 12ed HV bovenbouw online
Identifiers van de leermiddelen in een set	Relevant als het product een beschrijving is van een set die uit meerdere leermiddelen bestaat, bijvoorbeeld een fysiek en een digitaal leermiddel
Lange omschrijving	Lange omschrijving die getoond wordt op de productpagina
Korte omschrijving	Korte omschrijving die in zoekresultaten of productomschrijving getoond wordt
Media	Media objecten als thumbnails die getoond kunnen worden bij het product
Vak, niveau, leerjaar	Combinatie van vakken, leerjaren en niveaus waar het product op gericht is
Link naar demo of trial	Optionele link naar een demo of proefomgeving
Identifiers van de inhoud van het leermiddel	Relevant als een leermiddel uit meerdere leermaterialen bestaat ³ .

³ Met deze identifiers kunnen beschrijvingen en metadatering van de leermaterialen opgevraagd worden. Dit wordt verder uitgewerkt in de Edu-V werkgroep Combineren en arrangeren van leermaterialen.

Gegeven	Toelichting
Gerelateerde producten	Reeks van producten die bij het product horen: toetsen of andere leermiddelen
Prijs	Publieke prijs van het product
Betaalmodel	Vooraf betalen, achteraf betalen, of periodiek betalen
Gebruiksperiode	Duur van de gebruiksperiode: maand, kwartaal, jaar, schooljaar
Activatieperiode	Beschrijft de wijze waarop de bestelomgeving de activatieperiode kan berekenen
Toegangslink	Via deze link kan de licentie op het leermiddel geactiveerd worden waarna het leermiddel gebruikt kan worden
Publicatiedatum	Datum van eerste publicatie of verwachte verschijning
Afschrijvingsdatum	Vanaf deze datum is er een vervangend product beschikbaar.
Bestelbaar totdat	Vanaf deze datum is het product niet meer te bestellen
Te gebruiken totdat	Vanaf deze datum is het product niet meer te gebruiken

Vragen

Voldoen de benoemde gegevens aan de verwachtingen die u hebt van een overkoepelende leermiddelencatalogus? Mist u gegevens? Zijn er gegevens overbodig?

3.2 Selecteren van leermiddelen

Onderwijsorganisaties bepalen welke leermiddelen voor een volgende periode, een volgend schooljaar of een vak worden voorgeschreven of aanbevolen. Het resultaat van dit proces is een leermiddelselectie.

Het samenstellen van zo'n leermiddelselectie kan ondersteund worden door middel van applicaties (de referentiecomponent 'selectieomgeving').

3.3 Bestellen van leermiddelen

Nadat een onderwijsorganisatie een leermiddelselectie heeft samengesteld, moeten deze leermiddelen besteld⁴ worden. Het Edu-V afsprakenstelsel ondersteunt verschillende praktijksituaties voor bestellen:

Onderwijsorganisaties en particulieren – in het primair en het voortgezet onderwijs plaatsen onderwijsorganisaties bestellingen zelf. In beide sectoren bestellen ouders soms aanvullende

⁴ **Open leermiddelen** - Voor open leermiddelen is niet altijd een prijs van toepassing op leermiddelen. Wel kan bijvoorbeeld een lidmaatschap bij een Vereniging of Consortium een voorwaarde zijn. Daarnaast zijn ook bij open leermiddelen de levercondities, een bestelvariant, licentievoorwaarden en bijvoorbeeld lidmaatschapsvoorwaarden van toepassing. Om deze reden hanteren we ook voor open leermiddelen de term 'bestellen leermiddelen'

leermaterialen. In het middelbaar beroepsonderwijs bestellen studenten, of hun ouders/verzorgers de leermiddelen.

Leermiddelenaanbieder⁵ en distributeur - bestellingen worden geplaatst in een bestelomgeving die ingevuld kan worden door de leermiddelenaanbieder of door een distributeur die de leermiddelen inkoopt bij de leermiddelenaanbieder.

Individueel en open – een besteller kan voor een gespecificeerde onderwijsdeelnemer een leermiddel bestellen, bijvoorbeeld een ouder voor een student in het middelbaar beroepsonderwijs. De besteller plaatst dan een individuele bestelling. Een besteller kan ook voor een gespecificeerde groep onderwijsdeelnemers een leermiddel bestellen, bijvoorbeeld Getal en Ruimte 12ed 1HV voor alle havo/vwo brugklasleerlingen. De besteller plaatst dan een open bestelling.

Bestelling en gebruik gescheiden in tijd – een bestelling wordt vaak geplaatst op een moment (mei, juni) ruim voor de gewenste gebruikperiode (het schooljaar daaropvolgend).

Edu-V maakt afspraken om deze praktijksituaties in het ecosysteem te faciliteren. Hiertoe gebruikt het afsprakenstelsel de volgende principes:

Aanspraak – als een schoolorganisatie of een particulier een leermiddel bestelt, dan verkrijgt deze een aanspraak op het leermiddel. Een aanspraak is het recht om een leermiddel in een afgesproken activatieperiode in gebruik te nemen. Dit recht kan uitgeoefend worden door een eindgebruiker (onderwijsdeelnemer of -medewerker) anders dan de besteller.

Licentie – als een eindgebruiker (onderwijsdeelnemer of -medewerker) een leermiddel in gebruik neemt, dan zet hij zijn aanspraak op het leermiddel geautomatiseerd om in een gebruiksrecht (licentie) op het leermiddel.

Activatieperiode – een aanspraak kent een activatieperiode. Dit betreft de periode waarbinnen een eindgebruiker de aanspraak kan omzetten in een licentie en het leermiddel in gebruik kan nemen.

Licentieperiode - een licentieperiode betreft de periode waarbinnen een eindgebruiker een leermiddel kan gebruiken.

Deze principes worden als volgt ingezet om de benoemde praktijksituaties binnen het ecosysteem te faciliteren:

1. De besteller gaat naar de bestelomgeving (een referentiecomponent die door leermiddelenaanbieder of distributeur kan worden ingevuld) en selecteert daar een leermiddel. Dit gebeurt meestal op basis van een leermiddelenlijst.
2. De besteller specificeert een individuele eindgebruiker voor wie de licentie bedoeld is, of maakt een keuze uit beschikbare bestelvarianten en specificeert criteria waaraan de eindgebruikers moeten voldoen (open bestelling). Onder het kopje Bestelvarianten werken we uit welke opties Edu-V aan bestellers biedt om eindgebruikers te specificeren.
3. De besteller gaat akkoord met de levercondities en de licentie- en betalingsvoorwaarden die gelden voor het geselecteerde leermiddel. Onderdeel hiervan is de activatieperiode van de aanspraak, die, afhankelijk van de voorwaarden, onmiddellijk in kan gaan of later in het (school)jaar.
4. Op het moment dat een eindgebruiker het leermiddel voor het eerst gebruikt, en dus de aanspraak omzet in een gebruiksrecht, wordt conform de licentievoorwaarden vastgelegd

---

⁵ Een leermiddelenaanbieder kan een commerciële uitgever van leermiddelen en/of toetsen zijn, maar ook een niet commerciële partij als een consortium dat leermiddelen aanbiedt.

wat de laatste gebruiksdatum is. De periode tussen moment van activatie van de licentie en deze laatste gebruiksdatum is de *licentieperiode*.

5. Binnen Edu-V wordt een gegevensdienst gespecificeerd voor de uitwisseling van bestelgegevens tussen de bestelomgeving en de leermiddelenaanbieder. Dit maakt het mogelijk dat de bestelomgeving door een andere partij wordt ingevuld dan de leermiddelenaanbieder.

Vragen

Herkent u de benoemde praktijksituaties? Denkt u dat er nog relevante praktijksituaties voor bestellen ontbreken?

3.3.1 Bestelvarianten

Bij de bestelling kan de besteller specificeren welke individuele eindgebruiker gerechtigd is de aanspraak om te zetten in een licentie. Of de besteller kan specificeren aan welke criteria een groep eindgebruikers moet voldoen om de aanspraak te mogen omzetten in een licentie.

Het afsprakenstelsel van Edu-V ondersteunt zes bestelvarianten, één voor particulieren en vijf voor onderwijsorganisaties en onderscheidt hierin *open* en *individuele* varianten. Als een besteller een *individuele* bestelvariant kiest, dan kan slechts één onderwijsdeelnemer, die door de besteller gespecificeerd wordt, de aanspraak omzetten in een licentie. Als een besteller een *open* bestelvariant kiest, dan kunnen meerdere onderwijsdeelnemers, die moeten voldoen aan de door de besteller gestelde kenmerken, de aanspraak omzetten in een licentie.

De zes bestelvarianten die Edu-V ondersteunt, staan samengevat in onderstaande tabel. De varianten worden hieronder verder toegelicht.

Tabel 6 - Bestelvarianten

Wie is de besteller?	Bestelvariant	Type	Wie mag de aanspraak omzetten in een licentie en het leermiddel in gebruik nemen?
Particulier	Persoonlijk	Individueel	Gespecificeerde onderwijsdeelnemer (bijvoorbeeld een student in het MBO)
Onderwijs-organisatie	School	Open	Alle onderwijsdeelnemers van de onderwijsorganisatie.
	VakNiveauLeerjaar	Open	Onderwijsdeelnemers die bij ingebruikname van het leermiddel de door de besteller gedefinieerde combinatie van vak, niveau en leerjaar volgen (bijvoorbeeld Frans, HAVO, leerjaar 4).
	Stam- en lesgroep	Open	Onderwijsdeelnemers die bij ingebruikname van het leermiddel in de benoemde stam- of lesgroep zitten (bijvoorbeeld groep 5a).
	Onderwijsdeelnemer	Individueel	Gespecificeerde onderwijsdeelnemer.
	Onderwijsmedewerker	Individueel	Gespecificeerde onderwijsdeelnemer.

Voor particulieren definieert het afsprakenstelsel één *individuele* bestelvariant die de aankoop van leermiddelen door (ouders/verzorgers van) studenten in het middelbaar onderwijs ondersteunt. Ook ondersteunt deze variant de aankoop van aanvullende leermiddelen door ouders/verzorgers van leerlingen in het primair of voortgezet onderwijs.

De andere vijf bestelvarianten zijn beschikbaar voor onderwijsorganisaties als besteller:

1. De meest vrije variant betreft de bestelvariant *School*. In deze variant kunnen alle onderwijsdeelnemers van de school de aanspraak omzetten in een licentie en het leermiddel in gebruik nemen.
2. De besteller kan de bestelvariant *VakNiveauLeerjaar* kiezen als hij de combinatie van vak, leerjaar en niveau wil gebruiken als criteria voor eindgebruikers die de aanspraak mogen omzetten in een licentie en het leermiddel mogen gebruiken. Een besteller in het voortgezet onderwijs kan dit bijvoorbeeld toepassen bij het bestellen van een lesmethode voor Frans, HAVO, leerjaar 4. Alle onderwijsdeelnemers, ongeacht in welke lesgroep 4 HAVO ze zitten en die het vak Frans volgen, kunnen het leermiddel in gebruik gaan nemen.
3. De besteller kan de bestelvariant *Lesgroep* kiezen als hij alle leerlingen die op het moment van ingebruikname van het leermiddel in een specifieke lesgroep (of stamgroep) zitten, wil toestaan de aanspraak om te zetten in een licentie en het leermiddel in gebruik te nemen. Deze variant is bijvoorbeeld toe te passen in het primair onderwijs bij het bestellen van een lesmethode Technisch Lezen voor alle onderwijsdeelnemers uit groep 5a. Deze variant kan ook ingezet worden als klassen uit één niveau en leerjaar voor hetzelfde vak verschillende lesmethoden gebruiken, bijvoorbeeld als in één lesgroep geëxperimenteerd wordt met een nieuwe lesmethode.
4. De besteller kan de bestelvarianten *Onderwijsdeelnemer* en *Onderwijsmedewerker* kiezen als hij individuele eindgebruikers wil specificeren die de aanspraak kunnen omzetten in een licentie.

Voorwaardelijk voor het gebruik van de criteria Vak, Niveau, Leerjaar en Stam- of Lesgroep is dat deze gegevens correct ingevuld zijn in het onderwijsadministratiesysteem (het LAS of SIS) op het moment dat eindgebruikers voor het eerst de leermiddelen gaan gebruiken.

Vragen

Welke bestelvarianten zou u willen hanteren? En voor welk soort leermiddelen?
Mist u bestelvarianten?

3.3.2 Bestellen en in gebruik nemen met een activatiecode

De in de paragraaf Bestelvarianten 3.3.1 beschreven individuele bestelvarianten gaan ervan uit dat de besteller op het moment van bestellen de digitale identiteit van de eindgebruiker kent. In sommige situaties is dat niet zo. De besteller wil het leermiddel laten gebruiken door een specifieke eindgebruiker van wie hij de digitale identiteit op het moment van bestellen niet kent. De besteller kan op het moment van bestellen ook niet met criteria als vak, niveau, leerjaar, lesgroep de beoogde eindgebruiker specificeren. Dit maakt dat zowel de open als de individuele bestelvarianten uit paragraaf Bestelvarianten niet geschikt zijn.

Een activatiecode biedt voor deze situatie een oplossing. Een activatiecode is een unieke door een leermiddelenaanbieder gegenereerde code die door een eindgebruiker gebruikt kan worden om één leermiddel eenmalig en persoonlijk in gebruik te nemen.

Deze levervariant wordt onder meer toegepast in de volgende situaties:

- de verkoop van leermiddelen aan particulieren bij het middelbaar beroepsonderwijs
- de verkoop van combinatieproducten waarbij een afgedrukte activatiecode wordt toegevoegd aan een fysiek leermiddel
- in aanbestedingen waarin scholen een voorkeur uitspreken voor activatiecodes voor specifieke leermiddelen.

Het Edu-V afsprakenstelsel definieert hoe een bestelomgeving activatiecodes kan opvragen bij een leermiddelenaanbieder.

Vragen

Maakt uw onderwijsorganisatie gebruik van activatiecodes? Voorziet u nog andere dan de benoemde praktijksituaties waarin uw onderwijsorganisatie gebruik zou willen maken van activatiecodes?

3.4 Geleverd krijgen van leermiddelen

Nadat de onderwijsorganisatie aanspraken op een leermiddel heeft besteld, zet het leermiddelenportaal toegangslinks naar het leermiddel voor de gespecificeerde eindgebruikers klaar. Vervolgens kunnen de eindgebruikers de leermiddelen in gebruik nemen door op de toegangslink te klikken en de leermiddelen gebruiken conform de licentievoorwaarden.

In het Edu-V afsprakenstelsel worden afspraken gemaakt over de uitwisseling van gegevens tussen de bestelomgeving, het leermiddelenportaal en de aanbieder van leermiddelen om ervoor te zorgen dat toegangslinks en licenties juist worden klaargezet.

3.4.1 Uitzondering bestelvariant School en activatiecodes

Een uitzondering op het geautomatiseerd klaarzetten van toegangslinks in het leermiddelenportaal zijn leermiddelen die besteld zijn met de bestelvariant School en met activatiecodes.

Bij de bestelvariant School hebben alle onderwijsdeelnemers een aanspraak op het leermiddel. In de praktijk echter zal de onderwijsorganisatie niet willen dat alle onderwijsdeelnemers het leermiddel gaan gebruiken. Daarom plaatst het leermiddelenportaal de toegangslinks niet automatisch bij alle onderwijsdeelnemers maar biedt het portaal functionaliteit aan waarmee de onderwijsorganisatie de betreffende toegangslink handmatig in de leermiddelenoverzichten van één of meer eindgebruikers kan plaatsen.

De bezitter van een activatiecode logt in op de educatieve applicatie, kiest het leermiddel en activeert dit.

De wijze waarop het leermiddelenportaal deze functionaliteit implementeert, is niet voorgeschreven vanuit het afsprakenstelsel.

3.4.2 Deeplinks

Het leermiddelenportaal kan de aanspraken gebruiken voor het tonen van relevante deeplinks in bijvoorbeeld studiewijzers naar leermaterialen die onderdeel uitmaken van de bestelde leermiddelen. Deze deeplinks zijn vervolgens te gebruiken door onderwijsmedewerkers en onderwijsdeelnemers om direct te navigeren naar de leermaterialen van het leermiddel⁶. Deeplinks

---

⁶ **Werkgroep Combineren en arrangeren: Deeplinks naar leermaterialen** - De wijze waarop deeplinks worden gedeeld tussen leermiddelenaanbieder en leermiddelenportalaanbieder is buiten de scope van Verwerven en in gebruik nemen en wordt nader uitgewerkt binnen de Edu-V werkgroep Combineren en arrangeren van leermaterialen.

naar het niveau van leermaterialen kunnen, net als toegangslinks naar het niveau van het leermiddel, gebruikt worden om het leermiddel in gebruik te nemen en de aanspraak om te zetten in een licentie.

Vragen

Is er op dit moment hinder van het verplicht moeten activeren door middel van een toegangslink? Is er een behoefte om de deeplink te gebruiken om een leermiddel in gebruik te nemen?

3.5 In gebruik nemen en gebruiken van leermiddelen

De eerste keer dat een eindgebruiker (onderwijsdeelnemer of onderwijsmedewerker) een leermiddel benadert via een link vanuit het leermiddelenportaal, neemt hij het leermiddel in gebruik, mits hij dat doet gedurende de activatieperiode van de aanspraak. Dit geldt zowel voor toegangslinks op het niveau van een leermiddel als deeplinks op het niveau van een leermateriaal dat onderdeel uitmaakt van het leermiddel.

Bij deze stap controleert de leermiddelenaanbieder of de eindgebruiker voldoet aan de bestelvariant van het leermiddel.

Op het moment dat de eindgebruiker het leermiddel in gebruik neemt, wordt de aanspraak op het leermiddel voor deze eindgebruiker omgezet in een licentie op het gebruik van het leermiddel. De eindgebruiker kan alle leermaterialen en toetsen die bij het leermiddel horen, gebruiken gedurende de in de licentievoorwaarden afgesproken gebruikperiode.

3.6 Annuleren, wijzigen en blokkeren

Voorwaarden voor het annuleren en wijzigen van bestellingen en het blokkeren van gebruik van leermiddelen worden bilateraal vastgelegd tussen onderwijsorganisatie en leverancier als onderdeel van licentie- en betalingsafspraken. Het betreft competitieve afspraken tussen besteller en de aanbieders van de bestelomgeving en de leermiddelen.

Het Edu-V afsprakenstelsel faciliteert annuleren, wijzigen en blokkeren van bestellingen:

Tabel 7 – Annuleren, wijzigen, blokkeren

<i>Actie</i>	<i>Omschrijving</i>
Annuleren	Een bestelling intrekken van leermiddelen die nog niet in gebruik zijn genomen.
Wijzigen	Een bestelling in aantal naar beneden bijstellen, mits het aantal al in gebruik genomen leermiddelen kleiner is dan het nieuwe aantal.
Blokkeren	Aanspraken en licenties kunnen geblokkeerd worden door leveranciers. Eindgebruikers kunnen het leermiddel niet meer in gebruik nemen of gebruiken.
Deblokkeren	Een blokkade op een aanspraak of licentie kan ongedaan gemaakt worden.

Vragen

Bieden de in Tabel 7 genoemde opties voldoende mogelijkheden om uw bestellingen te beheren?

4 Praktijksituaties: monitoring van levering, ingebruikname en gebruik van leermiddelen

Onderwijsorganisatie willen inzicht in bestel-, lever- en ingebruikname gegevens om de stappen Bestellen, Geleverd krijgen en In gebruik nemen te kunnen monitoren. Ook willen scholen inzicht in het daadwerkelijke gebruik van leermiddelen om te kunnen sturen op doelmatig gebruik, adoptie en (herhaal)aanschaf⁷.

Edu-V maakt afspraken met leveranciers voor de uitwisseling van gegevens naar een leermiddelendashboard. Daarin kan informatie getoond worden over de status van een bestelling, zoals:

- Informatie over verwerking van een bestelling.
- Of een bestelling geannuleerd is.
- Of een licentie geblokkeerd is.
- Het aantal beschikbare licenties op een leermiddel.
- Het aantal in gebruik genomen licenties op een leermiddel (het aantal leermiddelactivaties).
- Bestellingen waarop meer licenties zijn geregistreerd dan besteld.

en over leermiddelgebruik zoals:

- Hoeveelheid, bijvoorbeeld 80 afgenomen toetsen.
- Frequentie, bijvoorbeeld per maand het aantal actieve gebruikers.

Ook op het niveau van een individuele eindgebruiker kan informatie getoond worden zoals:

- Datum van in gebruikname van het leermiddel
- Datum waarop de licentie op het leermiddel verloopt voor deze eindgebruiker
- Datum van laatste gebruik van het leermiddel

Vragen

Welke gegevens wilt u in uw leermiddelendashboard zien met betrekking tot:

- De status van een bestelling en levering van de bestelling?
- Leermiddelgebruik, geaggregeerd zowel als op het niveau van een individuele gebruiker?

---

⁷ In dit document bespreken we gebruiksgegevens die inzichtelijk gemaakt worden ten behoeve van Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen. Voortgangs- en resultaatgegevens, die gegenereerd worden op het niveau van leermaterialen, zijn onderwerp van de Edu-V werkgroep Evalueren van leervoortgang en -resultaten en van de Edu-V werkgroep Uitwisseling summatieve toetsresultaten.

5 Praktijksituatie: betaling van leermiddelen

De besteller (onderwijsorganisatie of particulier) gaat bij het bestellen van een leermiddel akkoord met de betaal- en licentievoorwaarden en ontvangt van de bestelomgeving een factuur voor leermiddelen met een vergoeding. De wijze van betalen en de betalingsvoorwaarden zijn competitief en geen onderdeel van het Edu-V afsprakenstelsel. Het Edu-V afsprakenstelsel definieert wel de informatievoorziening van de leermiddelenaanbieder naar de bestelomgeving om te voorzien in de facturatie. Deze informatievoorziening omvat de ingebruikname gegevens en de gebruiksgegevens van de leermiddelen van de betreffende aanbieder die door de bestelomgeving verkocht zijn.

6 Bijlage begripsomschrijvingen

Tabel 8 – Definities belangrijke begrippen voor Verwerven en in gebruik nemen van leermiddelen.

Begrip	Omschrijving
aanspraak (op een licentie)	Een aanspraak is het recht om een leermiddel in een afgesproken activatieperiode in gebruik te nemen en in een licentieperiode te mogen gebruiken.
activatie of leermiddelactivatie	Leermiddelactivatie betreft de eerste keer dat een eindgebruiker een digitaal leermiddel gebruikt. Na de ingebruikname heeft de eindgebruiker een licentie op het digitale leermiddel.
activatiecode	Een activatiecode is een unieke door een leermiddelenaanbieder gegenereerde code die door een eindgebruiker gebruikt kan worden om één leermiddel eenmalig en persoonlijk in gebruik te nemen.
activatieperiode	Dit betreft de periode waarbinnen een eindgebruiker een aanspraak kan omzetten in een licentie en het leermiddel in gebruik kan nemen.
besteller	Een onderwijsorganisatie of een particulier die een leermiddel gaat verwerven.
bestelling	Een besteller plaatst een bestelling voor één of meerdere fysieke of digitale leermiddelen of sets van leermiddelen bij een leermiddelenverkoper (uitgever of distributeur).
deeplink	Een deeplink is een directe link naar het leermateriaal of de leermodule. Deze deeplinks worden gebruikt in studiewijzers voor onderwijsdeelnemers.
eindgebruiker	Een onderwijsdeelnemer of onderwijsmedewerker die een digitaal leermiddel gebruikt.
gebruiksperiode of licentieperiode	De gebruiks- of licentieperiode betreft de periode waarbinnen een eindgebruiker een leermiddel kan gebruiken.
gegevensdienst	Gegevensdiensten zijn verzamelingen van afspraken over de uitwisseling van gegevens tussen referentiecomponenten. Doordat we gegevensdiensten standaardiseren, kunnen scholen en meerdere leveranciers binnen het Edu-V ecosysteem samenwerken.
individuele bestelvariant	Een individuele bestelvariant kan door slechts één specifieke eindgebruiker omgezet worden in een licentie. De besteller specificeert deze beoogde eindgebruiker met zijn ECKid (of als dit onbekend is zijn userid).

<i>Begrip</i>	<i>Omschrijving</i>
leermateriaal	Theorie, een opdracht, oefenprogramma, diagnostische toets of andere leertaak die in één of meerdere leermodules en of leermiddelen kan zitten.
leermiddel	Een leermiddel is een product dat is samengesteld uit leermateriaal en dat onder bepaalde condities verkregen en gebruikt kan worden.
leermiddelenaanbieder	Een leverancier die leermiddelen ontwikkelt en exploiteert. Dit kan een traditionele educatieve uitgeverij zijn maar ook bijvoorbeeld een consortium van scholen of een aanbieder van een leerplatform.
leermiddelgebruik	Het gebruik van een leermiddel, bijvoorbeeld in de vorm van een tijdstip, een hoeveelheid maar ook een frequentie.
leermiddelenverkoper	Een leverancier die leermiddelen verkoopt. Dit kan een distributeur zijn maar ook een leermiddelenaanbieder.
leermodule	Een leermodule bestaat uit één of meerdere met elkaar samenhangende leermaterialen, bijvoorbeeld een hoofdstuk of een cursus.
licentie	Een licentie is een gebruiksrecht. Als een eindgebruiker (onderwijsdeelnemer of – medewerker) een leermiddel in gebruik neemt, dan zet hij zijn aanspraak op het leermiddel geautomatiseerd om in een licentie op het leermiddel.
licentieperiode	De licentieperiode betreft de periode waarbinnen een eindgebruiker een leermiddel kan gebruiken.
onderwijsdeelnemer	Leerling of student aan een onderwijsorganisatie.
onderwijsmedewerker	Medewerker van een onderwijsorganisatie (docent, leerkracht, leermiddelencoördinator, administratief medewerker, bestuurder, directeur, applicatiebeheerder).
onderwijsorganisatie	Een organisatie die onderwijs aanbiedt en verzorgt en regelt dat aan de gestelde randvoorwaarden wordt voldaan.
open bestelvariant	Bij een open bestelvariant kunnen alle eindgebruikers die voldoen aan door de besteller gespecificeerde kenmerken de aanspraak omzetten in een licentie.
referentiecomponent	Referentiecomponenten zijn de elementaire bouwblokken in het Edu-V ecosysteem. Leveranciers kunnen invulling aan één of meerdere referentiecomponenten geven met hun applicaties.
set	Een set van leermiddelen die onder bepaalde condities verkregen en gebruikt kan worden. Een set is bijvoorbeeld een bundel van digitale leermiddelen of een combiproduct bestaande uit een fysiek en een digitaal leermiddel.

<i>Begrip</i>	<i>Omschrijving</i>
toegangslink	De link die eindgebruikers kunnen gebruiken om te navigeren naar een leermiddel. De toegangslink wordt gebruikt door de referentiecomponent leermiddelenportaal om een overzicht van leermiddelen te presenteren aan een eindgebruiker.